

Raimon Panikkar, contemplant la vida

El Palau Robert dedica una exposició al filòsof i teòleg

Abril del 1989

S'aixecava a les cinc per meditar dues hores. El dimarts al matí el dedicava a passejar, a contemplar. Cada dia tenia un temps reservat per al silenci i la solitud. Per deixar anar el cos, la ment, retrobar-se i després mirar-se el migdia, la tarda, la nit amb una altra mirada. La vida de Raimon Panikkar, de qui enguany se'n celebra el centenari (1918-2010), és llarga i prolífica, i podríem parlar de tot i més, però l'exposició que li dedica el Palau Robert (<http://palaurobert.gencat.cat/ca/exposicions/Espais/historicSala1/2018/panikkar/>) (que inclou un espai per meditar), convida a fixar-se en com observava la vida aquest filòsof i teòleg de pare indi i mare catalana.

Panikkar amb Pau VI. Roma, Itàlia, 1966

Sense renunciar a res

"Vaig anar a l'Índia amb la intenció de no tornar mai més a Occident, amb l'equipatge que suposaven set anys d'estudis de química, dues carreres com a filòsof -a Alemanya i a Espanya- i dues com a teòleg -a Madrid i a Roma-. Amb aquest equipatge vaig començar el viatge de pelegrinatge més summament fascinant i immensament difícil per encarnar-me en les tradicions i religions del meu passat."

Panikkar va escriure que "la vida és risc i coratge", i la seva es podria definir com una excepció: el 1953 va viatjar a l'Índia, on passaria una bona part de la seva vida. El 1970 deia: "Me'n vaig anar cristià, em vaig descobrir hindú i torno budista, sense haver deixat mai de ser cristià". Per tant, hi va anar sent capellà i ni va renunciar a continuar-ho sent ni tampoc va renunciar a impregnar-se d'altres religions. El primer que en podríem subratllar és això: ens hem de limitar a dir tu ets cristià i ell musulmà i ella budista, i mirar-nos cadascú des de la nostra parcel·la? Surt a compte viure aïllats? Qui sap si tenir aquesta mirada oberta, disposada no només a respectar l'altre sinó a aprendre'n, ens ajudaria a conviure millor. "El divorci més gran que hi ha hagut és entre l'amor i el coneixement: si no es coneix, no es pot estimar, si no s'estima, no es pot conèixer". Panikkar, que defugia els monopolis, deia que "les religions no tenen representant, tenen creients." I si parlem d'excepcions, també és perquè va estar vinculat a l'Opus Dei 25 anys, amb qui la relació va ser cada cop més tensa -l'anaven apartant- fins que en va ser expulsat el 1966. I no només això: el 1984 es va casar amb María Josefa González-Haba.

Panikkar descobrint l'Índia en moto, 1957

Crítica i autocrítica

"No es pot lluitar per la pau: es lluita pels drets o, si de cas, per la justícia, però mai per la pau. Lluitar per la pau és una contradicció. La pau no es deixa conquerir per a un mateix ni imposar als altres. La pau es rep, alhora que es descobreix i es crea. És un do i una donació."

Parlava clar, sobretot per assenyalar els problemes: "Un dels grans escàndols del món modern és l'exèrcit. Pensar que un tant per cent molt gran del pressupost nacional està dedicat a la defensa vol dir que estem molt malament de salut psíquica. Hi ha una diferència entre la meua espasa, que si tinc la consciència neta, no tremolarà i guanyaré. Però per deixar caure bombes des de cinc mil metres d'altura no cal tenir consciència, només tècnica. Les guerres han degenerat". "La pau és sempre present -va respondre Ramana Maharshi a qui li preguntà com aconseguir-la- només cal apartar els obstacle". Lluny d'idolitzar la religió, era crític i exigent amb el paper que juga al món: "Que no es preocupi de la injustícia dels refugiats, del deute mundial, quan són injustícies flagrants. Aquí vivim bé i no movem ni un dit. Almenys hauria de mobilitzar una mica les consciències, dir: això, des del punt de vista més profund de l'ésser humà, que és el religiós, no pot anar. Podem canviar cadascú de nosaltres una mica o molt i llavors tot anirà canviant".

Panikkar amb Mercè i Salvador Paniker. Celebració dels 90 anys. Tavertet, 2008

Recuperar el silenci

"Per què estic tan en *contra* de la industrialització moderna? Perquè no deixa espai per al silenci, ni espais de silenci. La vida pot ésser viscuda en diverses profunditats. Això que anomenem silenci prové d'aquestes diferents profunditats de la vida i, si hi estem disposats, pot guiar-nos fins a l'interior d'aquestes."

El 1987, fugint de Barcelona i del soroll, Panikkar va anar-se'n a Tavertet. Un oasi enmig de la natura on va viure fins que va morir, el 2010, i on podia escoltar la saviesa de la Terra: "Hi ha un crit de les coses que ens diuen: ¡prou! El respecte per la vida implica respecte per tots els éssers. Aquesta és l'ecosofia. La primera llar de la saviesa és el nostre univers, el nostre món i, més concretament encara, la Mare Terra". I on disposava del silenci de fora per buscar el de dins. "La persona contemplativa simplement *seu*, simplement és, viu. La contemplació és el respir mateix de la vida".

Vivim en el temps de la immediatesa: on tot s'ha de fer ara i on tot ho oblidem al cap d'un segon. Atabalats correm d'aquí a allà perseguint el fer més que el ser. Valdria la pena que, enmig d'aquesta saturació mental, d'aquest excés de comprar, produir, sentir, mostrar-nos, ens permetéssim el que sembla que estigui prohibit: el temps de no fer res, el temps d'estar sols. Què passaria si cada dia dediquéssim deu minuts al silenci i a la solitud? A deixar que el nostre cervell, que el nostre jo respiri? El que feia Panikkar ens pot servir de proposta: "Oblidar tot el que es pugui oblidar, tots els compromisos i els deures, res en la meva ment, ni en la meva consciència, ni en el meu estómac -llum de cos, ànima i esperit".

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=LSseFtklivA>

Salvador, Mercè, Raimon i Josep Maria. Barcelona, 1941.

Exposició Kosmos Panikkar

(<http://palaurobert.gencat.cat/ca/exposicions/Espais/historicSala1/2018/panikkar/>)

Comissariada per **Ignasi Moreta** i **Xavier Serra Narciso** al Palau Robert, fins al 3 de febrer.

Forma part de l'Any Panikkar (<http://cultura.gencat.cat/ca/anyraimonpanikkar/inici/>), que també proposa aquest cicle de conferències a la Sala Cotxeres del Palau Robert (de 19:00 a 21:00):

Dimarts 23 d'octubre:

Pensar amb Raimon Panikkar.

Ignasi Moreta. Presentat per Montse Castellà.

Actuació musical de Joan Anton Mateu.

Dimarts 13 de novembre:

El no-temps de l'instant present.

Montse Castellà i Jordi Palou-Loverdos. Presentat per Agustí Rogchet.

Actuació musical de Natxo Tarrés.

Dimarts 27 de novembre:

Aproximacions pràctiques inspirades en el pensament de Panikkar.

Aleix Bonfill, Inès Castel-Branco i Pere Monràs. Presentat per Gemma Téllez.

Actuació musical de Carles Beníyez, Cristina Duran, Joan Planas i Maria Yndurain.

Dimarts 11 de desembre:

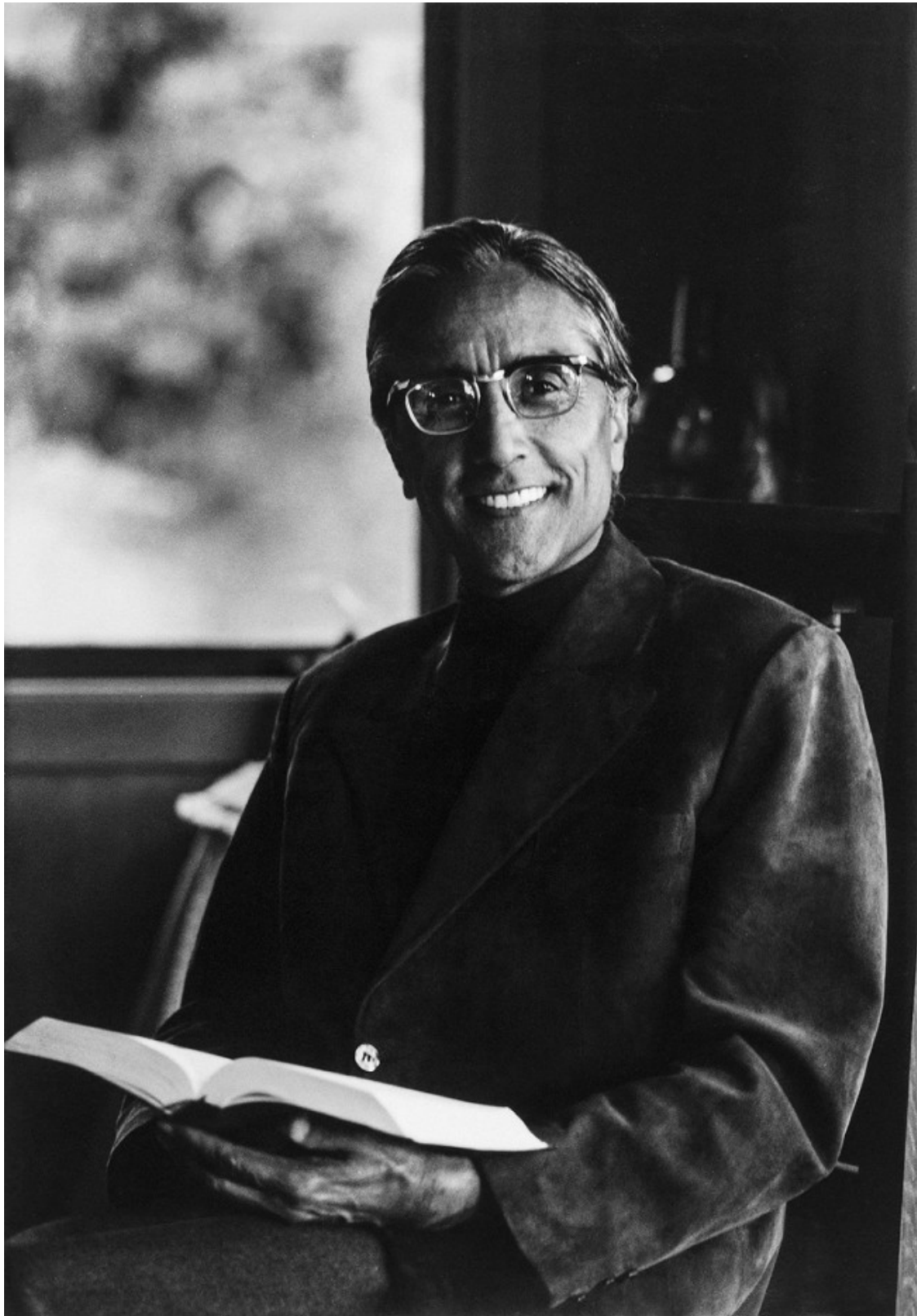
La vida que neix d'una nova innocència.

Xavier Melloni. Presentat per Ignasi Moreta.

Actuació musical de la Selva Martínez.

Panikkar amb la mare. Casament de Mercè Paniker. Barcelona, 1948.

Universitat de Califòrnia, Santa Barbara, 1974.

Barcelona, Nadal del 1998.